

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep

0030 OSLO

Deres ref: 14/1553

Vår ref: 14/1509-5/STPE

07.05.2014

Utlendingsdirektoratets innspill - Høring om Lånekassens adgang til å innhente av opplysninger fra Utlendingsdirektoratet

Vi viser til Justis- og beredskapsdepartementets (JD) oversendelse av Kunnskapsdepartementets høringsbrev om forslag til endringer i forskrift om innhenting av opplysninger, jf. lov om utdanningsstøtte § 23. JD ber om innspill fra Utlendingsdirektoratet innen onsdag 14. mai 2014.

Utlendingsdirektoratet og Lånekassen utveksler allerede i dag personopplysninger elektronisk gjennom eSamhandlingstjenester.

Kunnskapsdepartementet foreslår å utvide Lånekassens adgang til å innhente opplysninger fra Utlendingsdirektoratet. Det fremgår av høringsbrevet punkt 6.1 at det er opp til den enkelte etat å avgjøre om den kan og vil utlevere ytterligere personopplysninger elektronisk, i hvilket omfang dette skal skje og fra hvilket tidspunkt.

Vi gjør innledningsvis oppmerksom på at forskriftsforslaget innebærer forventinger om utlevering av opplysninger om forsørger, som Utlendingsdirektoratet ikke har registrert i dag og som vi heller ikke har behov for i vår saksbehandling. Vi har ikke noe selvstendig rettslig grunnlag for å registrere eller innhente slike opplysninger. Vi mener videre at Lånekassens forskriftsforslag ikke vil gi et tilstrekkelig rettslig grunnlag for at UDI innhenter opplysninger som vi i utgangspunktet ikke finner nødvendig for egen saksbehandling. Det vil også være i strid med personopplysningslovens grunnkrav, jf. § 11 b.

Vi har følgende merknader til forskriftsendringene.

Opplysninger fra Utlendingsdirektoratet om personer som søker om utdanningsstøtte

For å kunne vurdere om søkeren har rett til utdanningsstønad innhenter Lånekassen i dag opplysninger fra Utlendingsdirektoratet om søkerens statsborgerskap, oppholdstillatelse (med vedtaksdato) og oppholdsgrunnlag som tillatelsen bygger på, se gjeldende forskrift om innhenting av opplysninger punkt 7.

Kunnskapsdepartementet foreslår at Lånekassen også gis adgang til å hente inn opplysninger om søker har varig oppholdsrett i Norge etter utlendingsloven §§ 115 eller 116.

Utlendingsdirektoratet fatter etter søknad vedtak om varig oppholdsrett i henhold til utlendingsloven §§ 115 eller 116. I de sakene der vi har fattet vedtak vil vi kunne utlevere disse opplysningene til Lånekassen.

Vi gjør imidlertid oppmerksom på at våre data ikke vil gi en fullstendig oversikt over alle EØS-borgere med (varig) oppholdsrett. EØS-borgeren har ingen plikt til å formalisere sin oppholdsrett, dvs. det er ikke krav om å fremme søknad overfor Utlendingsdirektoratet for at oppholdsretten skal inntre.

Hvorvidt EØS-borgere uten vedtak på varig oppholdsrett har rett til utdanningsstøtte må vurderes av Lånekassen i henhold til regelverket om utdanningsstøtte.

Opplysninger fra Utlendingsdirektoratet om referansepersonen til personer som søker om utdanningsstøtte

Utenlandske statsborgers rett til utdanningsstøtte er i enkelte tilfeller avhengig av referansepersonens tilknytning til Norge, jf. forskrift om tildeling av utdanningsstøtte § 2-2 bokstav d. Det følger av bestemmelsen at søkeren har rett til utdanningsstøtte når han har oppholdstillatelse på grunnlag av familieinnvandring med norsk referanseperson, eller utenlandsk referanseperson som har annet oppholdsgrunnlag i Norge enn studier.

Begrepet «referanseperson» er ikke nærmere omtalt i forskriften og det er naturlig å legge definisjonen i utlendingsloven til grunn. Med «referanseperson» menes i denne sammenheng den personen som søkeren er blitt gjenforent med eller har etablert familieliv med, se utlendingsloven § 39.

Behov for enhetlig begrepsbruk

Kunnskapsdepartementet vil gjennom forskriftsendringen gi Lånekassen adgang til å innhente opplysninger om referansepersonen slik at Lånekassen kan vurdere om søkeren fyller vilkårene for utdanningsstøtte etter forskrift om tildeling av utdanningsstøtte § 2-2 bokstav d.

Vi gjør oppmerksom på at departementets forslag til endring i forskrift om innhenting av opplysninger er for snever sett hen til vilkårene for tildeling av utdanningsstøtte. Forslaget til ny § 6 annet ledd begrenser Lånekassens adgang til å kun innhente opplysninger om søkerens ektefelle, samboer med felles barn, partner eller forsørger.

Begrepet «referanseperson» i forskrift om tildeling av utdanningsstøtte § 2-2 bokstav d harmoniserer ikke med ordlyden i ny § 6 annet ledd, da det også omhandler andre persongrupper enn ektefelle, samboer med felles barn, partner og forsørger. For eksempel kan samboere uten felles barn være referanseperson i en familieinnvandringssak, jf. utlendingsloven § 41 første ledd. Utlendingsdirektoratet anser det som uheldig dersom begrepet «samboer» skal defineres ulikt.

Vi bemerker videre at begrepet «forsørger» ikke benyttes i utlendingslovgivningen og følgelig ikke danner grunnlag for registrering i våre systemer. Bruk av ulike begreper gjør det vanskelig å matche relevante opplysninger for Lånekassen til registrerte opplysninger i våre systemer. Det er derfor usikkert om det vil være mulig for Utlendingsdirektoratet å overføre opplysninger om forsørgere. Vi ser at begrepet «forsørger» heller ikke benyttes i forskrift om tildeling av utdanningsstøtte § 2-2, som hjemler utenlandske statsborgers rett til utdanningsstøtte.

Skal man oppnå den ønskede datafangst er det viktig å harmonisere begrepsbruken både internt og på tvers av de ulike regelverksområdene. For øvrig viser vi til ovennevnte konklusjon om at UDI ikke kan pålegges å utlevere opplysninger vi ikke har lagret eller å innhente opplysninger på vegne av en annen etat som ikke er nødvendig for våre oppgaver. UDI ber derfor om at begrepene «ektefelle, samboer med felles barn, partner og forsørger» i ny § 6 annet ledd erstattes med «referanseperson». Det bør også fremkomme tydelig at «referanseperson» er nærmere definert i utlendingsloven.

Vi mener for øvrig at ordlyden i ny § 6 annet ledd er upresis. Det er uklart om begrepet «vedkommende» viser tilbake til referanseperson eller søker. Det bør presiseres, slik at det fremkommer tydelig om hvem Lånekassen kan innhente opplysninger om fødselsnummer, statsborgerskap og oppholdsgrunnlag.

Vi foreslår at ordlyden i ny § 6 annet ledd endres til:

Når søker ikke er norsk statsborger og søkers rett til opphold i Norge er knyttet til en referanseperson, jf. utlendingsloven kapittel 6, kan Lånekassen innhente opplysninger fra Utlendingsdirektoratet om referansepersonens fødselsnummer, statsborgerskap og oppholdsgrunnlag.

Datakvaliteten på opplysninger om referansepersonen

Vi gjør oppmerksom på at Utlendingsdirektoratet ikke alltid vil ha registrert fødselsnummer til referansepersoner. Det er teknisk mulig å koble søkeren med referansepersonen og referansepersonens statsborgerskap og eventuelt oppholdsgrunnlag, men også her er datakvaliteten varierende blant annet på grunn av manglende registreringer.

Med hilsen

Stephan Mo
avdelingsdirektør

Marius Mølmen Moen
underdirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk i Utlendingsdirektoratet og har derfor ingen signatur. Brevet sendes kun elektronisk.